

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाह देवबाट जारी गरिबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको अध्यादेश सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छः-

२०३२ सालको अध्यादेश नं. ८

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरूदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रवल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाह देव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

पञ्चायतको सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्ने सम्बन्धमा व्यवस्था गर्न बनेको

अध्यादेश

प्रस्तावना : विभिन्न तहका पञ्चायतका सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्ने सम्बन्धमा तत्काल व्यवस्था गर्न आवश्यक भएको र हाल राष्ट्रिय पञ्चायतको अधिवेशन नभएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाह देवबाट नेपालको संविधानको धारा ५७ अनुसार यो अध्यादेश जारी गरिबक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ : (१) यस अध्यादेशको नाम “पञ्चायत (सदस्य प्रत्याह्वान) अध्यादेश, २०३२” रहेको छ ।

(२) यो अध्यादेशको विस्तार नेपाल अधिराज्यभर हुनेछ ।

(३) यो दफा तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ र अन्य दफाहरू श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकेको क्षेत्रमा तोकेको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछन् ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस अध्यादेशमा-

“सदस्य” भन्नाले कुनै पनि तहको पञ्चायतको निर्वाचित, सहवृत्त वा मनोनीत सदस्य

आधिकारिकता मुद्राबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

सम्झनु पर्छ र सो शब्दले गाउँ पञ्चायत तथा नगर पञ्चायतको हकमा प्रधानपञ्च र उपप्रधान-पञ्च र जिल्ला पञ्चायतको हकमा सभापति र उपसभापति समेतलाई जनाउँछ ।

३. प्रत्याह्वान गर्न सकिने : कुनै पनि तहको पञ्चायतको सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्न सकिनेछ र प्रत्याह्वान भएपछि निज सो पञ्चायतको पदबाट हट्नेछ ।

तर-

(१) श्री ५ का मन्त्री, राज्यमन्त्री वा सहायकमन्त्री पदमा नियुक्त भएको राष्ट्रिय पञ्चायतको सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्न सकिने छैन ।

(२) राष्ट्रिय पञ्चायतको मनोनीत सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्न सकिने छैन ।

४. प्रत्याह्वान गर्ने अधिकार : (१) देहायका पञ्चायतका सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्ने अधिकार देहायका पञ्चायतलाई हुनेछ:-

(क) राष्ट्रिय पञ्चायतको सदस्यको हकमा अञ्चल सभा र जिल्ला सभालाई,

(ख) जिल्ला पञ्चायतको सदस्यको हकमा जिल्ला सभालाई,

(ग) नगर पञ्चायतबाट जिल्ला सभामा निर्वाचित वा सहवृत्त सदस्यको हकमा सम्बन्धित नगर पञ्चायतलाई, र

(घ) गाउँ पञ्चायत वा नगर पञ्चायतको सदस्यको हकमा गाउँ सभा वा नगर सभालाई ।

(२) गाउँ सभा वा नगर सभाको सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्ने अधिकार गाउँ पञ्चायत क्षेत्र वा नगर पञ्चायत क्षेत्रका सम्बन्धित वडाका मतदाताहरूलाई हुनेछ ।

स्पष्टीकरण : यस अध्यादेशको प्रयोजनको लागि "मतदाता" भन्नाले प्रचलित नेपाल कानून बमोजिम गाउँ सभा वा नगर सभाको निर्वाचनमा मतदाता हुन योग्यता पुगेको व्यक्ति सम्झनु पर्दछ ।

५. प्रत्याह्वान हुने अवस्था : कुनै सदस्य विरुद्ध देहायको आधारमा प्रत्याह्वानको प्रस्ताव ल्याउन सकिनेछ:-

(क) आफू सदस्य भएको निकायमा आफूले गर्नु पर्ने कार्य जिम्मेवारीपूर्वक पूरा नगरेको,

(ख) राजसंस्थाप्रति अनास्था दर्शाएको वा पञ्चायती व्यवस्थाप्रति भ्रम फैलाएको,

(ग) पञ्च कार्यकर्ताहरूको बीच फुट पैदा गरेको वा गुटबन्दी गरेको, वा

(घ) खराब आचरण वा बदनियतसाथ कार्य गरेको ।

६. प्रत्याह्वानसम्बन्धी प्रस्ताव : (१) राष्ट्रिय पञ्चायतको सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्नको लागि जिल्ला सभाको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको कम्तीमा पचास प्रतिशत सदस्यहरूले समर्थन

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको मात्र लागु हुनेछ।

गरेको प्रत्याह्वानको प्रस्ताव सम्बन्धित अञ्चल सभा र जिल्ला सभाको सदस्यहरूको संयुक्त बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(२) जिल्ला पञ्चायतको सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्नको लागि जिल्ला सभाको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको कम्तीमा पचास प्रतिशत सदस्यहरूले समर्थन गरेको प्रत्याह्वानको प्रस्ताव जिल्ला सभामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(३) नगर पञ्चायतबाट निर्वाचित वा सहवृत्त भएको जिल्ला सभाको सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्नको लागि नगर पञ्चायतको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको कम्तीमा पचास प्रतिशत सदस्यहरूले समर्थन गरेको प्रत्याह्वानको प्रस्ताव नगर पञ्चायतमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(४) गाउँ पञ्चायत वा नगर पञ्चायतको सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्नको लागि गाउँ सभा वा नगर सभाको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको कम्तीमा पचास प्रतिशत सदस्यहरूले समर्थन गरेको प्रत्याह्वानको प्रस्ताव गाउँ सभा वा नगर सभामा पेश गर्नु पर्नेछ ।

(५) गाउँ सभा वा नगर सभाको सदस्यलाई प्रत्याह्वान गर्नको लागि गाउँ पञ्चायत वा नगर पञ्चायत क्षेत्रको सम्बन्धित वडाका तीन खण्डको एक खण्ड मतदाताहरूले समर्थन गरेको प्रस्ताव सोही वडाका मतदाताहरूको बैठकमा पेश गर्नु पर्नेछ ।

७. गाउँफर्क राष्ट्रिय अभियान केन्द्रीय, अञ्चल वा जिल्ला समितिको स्वीकृति लिनु पर्ने :

(१) दफा ६ बमोजिम प्रत्याह्वानको प्रस्ताव सम्बन्धित पञ्चायतमा पेश गर्दा त्यसरी प्रस्ताव पेश गर्नुभन्दा अगावै—

(क) राष्ट्रिय पञ्चायतको सदस्यउपरको प्रस्ताव भए गाउँफर्क राष्ट्रिय अभियान केन्द्रीय समितिको,

(ख) जिल्ला पञ्चायत वा जिल्ला सभाको सदस्यउपरको प्रस्ताव भए गाउँफर्क राष्ट्रिय अभियान अञ्चल समितिको, र

(ग) गाउँ पञ्चायत, नगर पञ्चायत, गाउँ सभा वा नगर सभाको सदस्यउपरको प्रस्ताव भए गाउँफर्क राष्ट्रिय अभियान जिल्ला समितिको र सो समिति नभए गाउँफर्क राष्ट्रिय अभियान अञ्चल समितिको स्वीकृति लिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम प्रत्याह्वानको प्रस्तावमा स्वीकृति लिनको लागि सम्बन्धित गाउँफर्क राष्ट्रिय अभियान समिति समक्ष प्रस्तावकहरूले दफा ६ बमोजिम समर्थन गरिएको प्रस्ताव समेत संलग्न राखी माग गर्नु पर्नेछ र यसरी माग गरिएपछि सो गाउँफर्क राष्ट्रिय अभियान समितिले उक्त प्रस्तावमा स्वीकृति प्रदान गर्न उपयुक्त सम्झेमा स्वीकृति प्रदान गर्नेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

द. बैठकको सञ्चालन : दफा ७ को उपदफा (२) बमोजिम सम्बन्धित गाउँफर्क राष्ट्रिय अभियान समितिले स्वीकृति प्रदान गरेपछि प्रचलित नेपाल कानूनमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि प्रत्याह्वानको प्रस्तावउपर छलफल गर्न सम्बन्धित पञ्चायतको बैठक बोलाउन र सो बैठकको सञ्चालन गर्न सम्बन्धित गाउँफर्क राष्ट्रिय अभियान समितिले कुनै व्यक्ति नियुक्त गर्नेछ ।

स्पष्टीकरण : “सम्बन्धित पञ्चायतको बैठक” भन्नाले गाउँ पञ्चायत क्षेत्र वा नगर पञ्चायत क्षेत्रका वडाका मतदाताहरूको बैठक समेतलाई सम्झनु पर्छ ।

६. प्रस्ताव पारित गर्ने : (१) राष्ट्रिय पञ्चायतको सदस्यउपरको प्रत्याह्वानको प्रस्तावलाई अञ्चल सभा र सम्बन्धित जिल्ला सभाको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको तीन खण्डको दुई खण्ड बहुमतले पारित गरेमा सो प्रस्ताव पारित भएको मानिनेछ ।

स्पष्टीकरण : यस उपदफाको प्रयोजनको लागि अञ्चल सभाको सदस्य संख्याको गणना गर्दा दोहोरो गणना नहुने गर्न सम्बन्धित जिल्ला पञ्चायतका सदस्यहरूलाई बाहेक गरी गणना गरिनेछ ।

(२) जिल्ला पञ्चायतको सदस्यउपरको प्रत्याह्वानको प्रस्तावलाई जिल्ला सभाको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको तीन खण्डको दुई खण्ड बहुमतले पारित गरेमा सो प्रस्ताव पारित भएको मानिनेछ ।

(३) नगर पञ्चायतबाट निर्वाचित वा सहवृत्त भएको जिल्ला सभाको सदस्यउपरको प्रत्याह्वानको प्रस्तावलाई नगर पञ्चायतको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको तीन खण्डको दुई खण्ड बहुमतले पारित गरेमा सो प्रस्ताव पारित भएको मानिनेछ ।

(४) गाउँ पञ्चायत वा नगर पञ्चायतको सदस्यउपरको प्रत्याह्वानको प्रस्तावलाई सम्बन्धित गाउँ सभा वा नगर सभाको सम्पूर्ण सदस्य संख्याको चार खण्डको तीन खण्ड बहुमतले पारित गरेमा सो प्रस्ताव पारित भएको मानिनेछ ।

(५) गाउँ सभा र नगर सभाको सदस्य उपरको प्रत्याह्वानको प्रस्तावलाई सम्बन्धित वडाका मतदाताहरूको तीन खण्डको दुई खण्ड बहुमतले पारित गरेमा सो प्रस्ताव पारित भएको मानिनेछ ।

१०. सफाइको मौका दिने: दफा ६ बमोजिम प्रत्याह्वानको प्रस्तावमा छलफल गर्दा जुन सदस्य-उपर प्रत्याह्वानको प्रस्ताव ल्याइएको हो सो सदस्यलाई आफ्नो सफाइ दिने मौकाबाट वञ्चित गरिने छैन ।

११. गाउँ पञ्चायत क्षेत्र वा नगर पञ्चायत क्षेत्रको मतदाताको संख्या कायम गर्ने : दफा ६ को उपदफा (५) र दफा ६ को उपदफा (५) बमोजिम गाउँ पञ्चायत क्षेत्र वा नगर पञ्चायत

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएको मात्र लागु हुनेछ।

236

क्षेत्रको सम्बन्धित वडाका मतदाताहरूको संख्या कायम गर्दा प्रत्याह्वानको प्रस्ताव ल्याइएको सदस्य निर्वाचित हुँदाको बखत कायम गरिएको मतदाता नामावली बमोजिम मतदाता संख्या कायम गरिनेछ ।

१२. प्रस्ताव पारित भएमा प्रत्याह्वान हुने : दफा ६ बमोजिम कुनै सदस्य उपरको प्रत्याह्वानको प्रस्ताव पारित भएपछि त्यस्तो सदस्य प्रत्याह्वान भएको मानिनेछ ।

१३. प्रत्याह्वान गर्ने नसकिने अवस्था : यस अध्यादेशमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि कुनै सदस्य निर्वाचित, सहवृत्त वा मनोनीत भएको मितिले एक वर्षको अवधिभित्र निज उपर प्रत्याह्वानको प्रस्ताव ल्याउन सकिने छैन र एक पटक प्रत्याह्वानको प्रस्तावमा दफा ७ को उपदफा (२) बमोजिम स्वीकृति प्रदान नगरिएमा वा त्यस्तो प्रस्ताव दफा ६ बमोजिम पारित हुन नसकेमा त्यसरी स्वीकृति प्रदान नगरिएको वा प्रस्ताव पारित हुन नसकेको मितिले एक वर्षको अवधिभित्र निज उपर पुनः प्रत्याह्वानको प्रस्ताव ल्याउन सकिने छैन ।

लालमोहर सदर मिति:- २०३२।०२।६

चूडामणिराज सिंह मल्ल
श्री ५ को सरकारको सचिव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।